

Yhdistetyt asiat T-22/02 ja T-23/02

**Sumitomo Chemical Co. Ltd
ja Sumika Fine Chemicals Co. Ltd**

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio

Kilpailu — Vitamiinituotealan kartellit — Komission päätös, jolla todetaan lopetettu kilpailusääntöjen rikkominen ja jolla ei määrätä sakkoa — Asetus (ETY) N:o 2988/74 — Sakkojen tai seuraamusten määräämistä koskevan komission toimivallan vanhentuminen — Oikeusvarmuuden periaate — Syyttömyysolettama — Perusteltu intressi todeta kilpailusääntöjen rikkomiset

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu neljäs jaosto) 6.10.2005 II - 4073

Tuomion tiivistelmä

- 1. Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Komission toimivalta — Päättyneen kilpailusääntöjen rikkomisen toteaminen — Edellytys — Perusteltu intressi (Neuvoston asetus N:o 17)*

2. *Yhteisön oikeus — Tulkinta — Monikieliset säädöstekstit — Yhdenmukainen tulkinta — Kieliversioiden eroavuudet — Säädöksen systematiikka ja tarkoitus tulkintaperusteena*

3. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Vanhentumisaika kilpailua koskevissa menettelyissä — Asetuksessa N:o 2988/74 tarkoitettu seuraamuksen käsite — Rahamääräiset seuraamukset kuuluvat käsitteen alaan — Päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, ei kuulu käsitteen alaan
(Neuvoston asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohta)*

4. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Komission toimivalta — Kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista koskevan toimivallan riippumattomuus toimivallasta määrätä lopettamaan kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätä sakkoa — Sakon määräämistä koskevaan toimivaltaan sovellettavan vanhentumisajan päättymisellä ei ole vaikutusta toimivaltaan todeta kilpailusääntöjen rikkominen
(Neuvoston asetus N:o 17; neuvoston asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohta)*

5. *Yhteisön oikeus — Yleiset oikeusperiaatteet — Oikeusvarmuus — Sellaisen säännön puuttuminen, joka koskee komission toimivallan käyttämiseen sovellettavaa vanhentumisaikaa — Yhteisön lainsäätäjä ei ole loukannut oikeusvarmuuden periaatetta*

6. *Kumoamiskanne — Komission päätös alalla, jolle on ominaista sellaisen säännön puuttuminen, joka koskee komission toimivallan käyttämiseen sovellettavaa vanhentumisaikaa — Oikeusvarmuuden vaatimusten noudattaminen — TuomioistuINVALVONNAN rajat (EY 230 artikla)*

7. *Yhteisön oikeus — Yleiset periaatteet — Tunnustaminen — Kaikkien jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksessä oleva sääntö — Riittämättömyys tunnustamista varten*

8. *Yhteisön oikeus — Tulkinta — Periaatteet — Itsenäinen tulkinta — Rajat — Viittaaminen tietyissä tapauksissa jäsenvaltioiden oikeuteen*

9. *Yhteisön oikeus — Periaatteet — Perusoikeudet — Syyttömyysolettama — Menettely kilpailuasioissa — Sovellettavuus — Sellaisen kilpailusääntöjä rikkoneen henkilön, jolle ei voida määrätä sakkoa vanhentumisajan päättymisen vuoksi, vastuun toteamisella säännönmukaisen menettelyn päätteeksi ei loukata syyttömyysolettamaa*
(EU 6 artikla)
10. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Komission toimivalta — Päätyneen kilpailusääntöjen rikkomisen toteaminen — Käyttämistavat — Perustellun intressin osoittaminen esillä olevalle tapaukselle ominaisten olosuhteiden perusteella*
(Neuvoston asetus N:o 17)

1. Asetuksessa N:o 17 komissiolle on annettu valtuudet velvoittaa yritykset lopettamaan todettu kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätä kilpailusääntöjen rikkomistapauksessa sakkoja ja uhkasakkoja. Toimivalta tehdä tällaisia päätöksiä sisältää välttämättä toimivallan todeta kyseessä oleva rikkominen.

josta asianomainen yritys on jo luopunut, edellyttäen kuitenkin, että toimielimellä on perusteltu intressi tehdä näin.

(ks. 36, 37 ja 130 kohta)

Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen ennen kuin komissio tekee päätöksen ei sellaisenaan ole seikka, joka estää komissiota käyttämästä toimivaltaansa todeta se, että kilpailusääntöjä on rikottu, ja määrätä siitä seuraamus. Tältä osin yhtäältä se, että kilpailusääntöjen rikkomisen muodostava toiminta ja sen vahingolliset vaikutukset ovat lakanneet, ei mitenkään vaikuta komission toimivaltaan määrätä seuraamuksia, ja toisaalta komissio voi tehdä päätöksen, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen,

2. Tulkittaessa yhteisön oikeuden säännöstä tai määräystä sananmukaisesti on otettava huomioon se, että yhteisön oikeuden säädökset laaditaan usealla kielellä ja että kaikki kieliversiot ovat todistusvoimaisia; tällaisen säännöksen tai määräyksen tulkinta edellyttää näin ollen kieliversioiden vertailua.

Vaikka yhteisön asetusten yhdenmukaisen tulkinnan välttämättömyyden takia

tiettyä tekstiä ei voida tarkastella muista erillisenä, vaan sitä on epäselvissä tapauksissa tulkittava ja sovellettava muiden kieliversioiden valossa, näiden erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on kuitenkin tulkittava sen säädöksen systematiikan ja tarkoituksen mukaan, jonka osa säännös on.

Yleisemmin sanottuna yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on sekä yhteisön oikeuden säännökset ja määräykset kokonaisuudessaan.

rikkomisesta kuuluu yhden ja saman vanhentumisaikojen koskevan järjestelmän piiriin riippumatta siitä, mitä nimitystä kyseisistä seuraamuksista on käytetty niissä säädöksissä, joilla ne on otettu käyttöön.

Päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkomisen todetaan, ei ole asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu seuraamus, eikä sitä koske näin ollen kyseisessä säännöksessä säädetty vanhentumisaika.

(ks. 60 ja 61 kohta)

(ks. 42, 46 ja 47 kohta)

3. Vanhentumisaajoista liikennettä ja kilpailua koskeviin Euroopan talousyhteisön sääntöihin liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa annetun asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa olevalla ”seuraamuksen” käsitteellä pyritään ainoastaan siihen, että komission toimivalta määrätä rahamääräisiä seuraamuksia liikennettä ja kilpailua koskevien Euroopan yhteisöjen oikeussääntöjen
4. Vaikka asetuksella N:o 17 käyttöön otetussa järjestelmässä komission toimivalta todeta kilpailusääntöjen rikkomisen ilmenee ainoastaan implisiittisesti eli siltä osin kuin nimenomainen toimivalta määrätä yritykset lopettamaan kilpailusääntöjen rikkomisen ja määrätä sakkoja sisältää välttämättä kyseisen toimivallan, tällainen implisiittinen toimivalta ei kuitenkaan riipu yksinomaan siitä, käyttääkö toimielin näitä nimenomaisia valtuuksiaan. Tällaisen toimivallan riippumattomuutta ei näin ollen

voida kieltää, eikä siihen voi myöskään vaikuttaa se, että kyseisen toimivallan käyttäminen edellyttää sitä, että toimielimellä on perusteltu intressi.

Näin ollen se, että komissiolla ei ole enää toimivaltaa määrätä sakkoja kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneille siitä syystä, että vanhentumisajoista liikennettä ja kilpailua koskeviin Euroopan talousyhteisön sääntöihin liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa annetun asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa säädetty vanhentumisaika on päättynyt, ei sinällään estä tekemästä päätöstä, jolla todetaan, että kyseinen vanhentunut rikkominen on tapahtunut.

(ks. 63 ja 131 kohta)

5. Jotta vanhentumisaika täyttää oikeusvarmuuden varmistamista koskevan tehtävänsä, se on vahvistettava etukäteen, ja vanhentumisajan keston ja sen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistaminen kuuluu yhteisön lainsäätäjän toimivaltaan.

(ks. 81–83 kohta)

Vanhentumisajoilla estetään näet se, että ajan kuluessa vakiintuneet tilanteet voidaan loputtomasti asettaa kyseenalaisiksi, ja sillä pyritään tämän perusteella

vahvistamaan oikeusvarmuutta, mutta sillä voidaan myös vakiinnuttaa tilanteita, jotka ainakin alun perin ovat olleet lainvastaisia. Se, miten siihen turvaututaan, perustuu näin ollen oikeusvarmuuden vaatimusten ja laillisuutta koskevien vaatimusten sovitteluun niiden historiallisten ja yhteiskunnallisten seikkojen mukaan, jotka vallitsevat yhteiskunnassa tiettyinä aikakautena. Vanhentumisajat ovat tästä syystä yksistään lainsäätäjän valittavissa.

Yhteisöjen tuomioistuimet eivät näin ollen voi arvostella yhteisön lainsäätäjää sen valinnan vuoksi, jonka se tekee ottaessaan käyttöön vanhentumista koskevat säännöt ja vahvistaessaan vastaavat vanhentumisajat. Sitä, ettei yhteisöjen lainsäätäjällä ole säätänyt vanhentumisajasta, jota sovelletaan siihen toimivaltaan, jonka nojalla komissio voi todeta yhteisön oikeutta rikotun, ei näin ollen voida sinällään pitää lainvastaisuutena oikeusvarmuuden periaatteen noudattamiseen nähden.

6. Yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä ei ole vahvistaa vanhentumisaikoja, vanhentumisen ulottuvuutta tai vanhentu-

misaikojen soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä suhteessa sääntöjä rikkovaan toimintaan yleisesti eikä myöskään niiden käsiteltäväksi saatetun asian osalta. Se, ettei vanhentumisajasta ole säädetty lainsäädännössä, ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö komission toimintaa konkreettisessa tapauksessa voitaisi arvostella oikeusvarmuuden periaatteen nojalla. Kun vanhentumisajasta ei ole säädetty, oikeusvarmuuden perustavanlaatuisen vaatimus estää näet sen, että komissio voisi viivyttää loputtomasti toimivaltuksiensa käyttöä.

sääntöjen rikkomisen perustana olevat tosiseikat, ja hallinnollisen menettelyn keston kohtuullisuus.

(ks. 87–89 kohta)

7. Se, että kaikissa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä on voimassa sama oikeussääntö, ei voi riittää siihen, että se tunnustetaan yhteisön oikeudessa yhteisön oikeuden ylleiseksi periaatteeksi.

Yhteisöjen tuomioistuimet eivät näin ollen saa komission toimenpiteiden viivästymistä koskevaa väitettä tutkiessaan rajoittua toteamaan, että vanhentumis-aikaa ei ole olemassa, vaan niiden on selvitettävä, ettei komissio ole toiminut kohtuuttoman myöhään.

(ks. 97 ja 99 kohta)

Sitä, onko komissio toiminut kohtuuttoman myöhään, olisi kuitenkin arvioitava pelkästään sen ajan perusteella, joka on kulunut niiden tosiseikkojen tapahtumisen, joihin toimenpiteet kohdistuvat, ja toimenpiteisiin ryhtymisen välillä. Komission ei sitä vastoin voida katsoa toimineen kohtuuttoman myöhään, jos viivettä tai muuta toimielimien syyksi luettavaa laiminlyöntiä ei ole, ja huomioon on otettava etenkin ajankohta, jolloin toimielin sai tietoonsa kilpailu-

8. Jos yhteisön oikeuden säännöksessä tai määräyksessä ei ole nimenomaisesti viitattu jäsenvaltioiden oikeuteen sen tarkoituksen tai ulottuvuuden määrittämiseksi, sen sanamuotoa on yleensä tulkittava itsenäisesti ja tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen tai määräyksen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä.

Erityisesti, jos nimenomaista viittausta ei ole, yhteisön oikeutta sovellettaessa voi-

daan joutua katsomaan, että siihen on tarkoitettu sisältyvän viittaus jäsenvaltioiden lainsäädäntöön silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimet eivät pysty löytämään yhteisön oikeudesta tai sen yleisistä periaatteista sellaisia seikkoja, joiden perusteella ne voisivat tämentää yhteisön säännöksen sisältöä ja ulottuvuutta itsenäisellä tulkinnalla.

(ks. 100 ja 101 kohta)

9. Syyttömysolettama, sellaisena kuin se ilmenee muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta, on yksi niistä perusoikeuksista, joita EU 6 artiklan 2 kohdan mukaan suojataan yhteisön oikeusjärjestyksessä.

Syyttömysolettamaa sovelletaan menettelyihin, joissa on kyse siitä, että yrityksiin sovellettavia kilpailusääntöjä on rikottu, ja jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen.

Syyttömysolettama tarkoittaa sitä, että jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen. Sen kanssa ristiriidassa ovat siten sellaiset päätök-

sessä, jolla toimenpiteet päätetään, esitetyt muodolliset toteamukset ja jopa vihjailut, joiden kohteena on tietystä rikkomisesta syytetyn henkilön vastuu, silloin kun kyseinen henkilö ei ole saanut hyväkseen kaikkia niitä takuita, jotka puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi tavanomaisesti myönnetään menettelyssä, joka jatkuu tavanomaiseen tapaan ja joka johtaa päätöksen tekemiseen vastaväitteen perusteltavuudesta.

Syyttömysolettama ei sitä vastoin estä sitä, että tietystä rikkomisesta syytetyn henkilön vastuu todetaan sellaisen menettelyn päätteeksi, joka on viety loppuun säädettyjen menettelytapojen mukaan ja tilanteessa, jossa puolustautumisoikeuksia on näin ollen voitu käyttää täysimääräisesti, ja näin on, vaikka rikkomiseen syyllystyneelle ei ole voitu määrätä seuraamusta siitä syystä, että toimivaltaisen viranomaisen siihen liittyvä toimivalta on vanhentunut.

(ks. 104–107 kohta)

10. Siltä osin kuin on kyse siitä, miten komission on käytettävä sillä olevaa toimivaltaa todeta päätöksellä päättyneet kilpailusääntöjen rikkominen, komissio tekee oikeudellisen virheen, jonka perusteella tällainen päätös voidaan kumota, kun se ei kyseistä päätöstä tehdessään selvitä, onko tällaiseen toteamiseen olemassa perusteltu intressi. Komissio ei voi

tältä osin vain viitata yleisesti sellaisiin tilanteisiin, kuten tarpeeseen rohkaista yrityksiä käyttäytymään esimerkiksi, intressiin tehdä rikkomisen uusiminen vähemmän houkuttelevaksi kyseisen rikkomisen erityinen vakavuus huomioon ottaen ja intressiin antaa vahinkoa kärsineille kolmansille mahdollisuus saattaa asia kansallisten siviilituomioistuinten käsiteltäväksi. Sen tehtävänä on näyttää

esillä olevalle tapaukselle ominaisten olosuhteiden perusteella, että kyseisistä tilanteista on kyse ja että sillä on tämän johdosta perusteltu intressi tehdä päätös, jolla mainittu rikkominen todetaan.

(ks. 132 ja 136–138 kohta)